

การฝึกโยคะเพื่อเพิ่มสมรรถภาพของนักกีฬา

รวบรวม/ เรียบเรียงโดย นางสิริพิมล อัญชลีสักการ

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

กองการแพทย์ทางเลือก กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

บทนำ

การฝึกโยคะเป็นทางเลือกหนึ่งของการดูแลสุขภาพ เป็นการฝึกร่างกายและจิตใจไปพร้อมๆ กัน โยคะช่วยฟื้นฟูจิตใจของกายให้กลับมาสู่ความผ่อนคลายและรู้ตัวพร้อมอยู่เสมอ ในด้านร่างกาย การฝึกโยคะช่วยผ่อนคลาย รักษา และสร้างความแข็งแรงของข้อต่อ กล้ามเนื้อ ระบบต่างๆ ของร่างกาย การฝึกโยคะเป็นยัตเหยียดอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายอย่างช้าๆ ค่อยเป็นค่อยไป ไม่หักโหม การตั้งใจฝึกอย่างจริงจัง ถูกวิธี และสม่ำเสมอ มีผลดีต่อสุขภาพโดยรวม ซึ่งแตกต่างจากการออกกำลังกายที่มุ่งเน้นเพื่อพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ระบบหายใจและหลอดเลือด ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บมากกว่าปกติ การฝึกโยคะทำให้ร่างกายแข็งแรงและมีสมาธิมากขึ้นซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของการเล่นกีฬา

โยคะ (Yoga)

การรวมกาย และจิต ให้เป็นหนึ่งเดียว เป็นกระบวนการสำหรับฝึกกาย ฝึกการหายใจ และฝึกความรู้สึกตัว ให้มีความจดจ่อกับลมหายใจเข้าออก อันจะนำไปสู่การมีสมาธิที่ดีขึ้น การฝึกโยคะ เป็นยัตเหยียดอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย รวมไปถึงกล้ามเนื้อ เส้นเอ็น ข้อต่อต่างๆ ของอวัยวะนั้นๆ เป็นการเคลื่อนไหวอย่างช้า ๆ ประสานลมหายใจเข้า - ออก และมีจิตสงบนิ่ง ในขณะที่เคลื่อนไหว การฝึกโยคะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการไหลเวียนของเลือดไปหล่อเลี้ยงร่างกายให้ทุกส่วน จึงได้รับออกซิเจนที่เลือดนำมาอย่างเต็มที่ การฝึกโยคะเป็นการสร้างความยืดหยุ่นและความแข็งแรงของกระดูกสันหลัง การฝึกโยคะมุ่งเน้นไปในเรื่องการกวดอวัยวะต่างๆ ภายในทรวงอกและช่องท้อง ส่งผลดีต่อการทำงานของระบบต่างๆ ภายในร่างกาย การฝึกโยคะ ใช้พื้นที่สำหรับฝึกและใช้แรงน้อย เรียนรู้และปฏิบัติได้ไม่ยาก สามารถฝึกได้ทุกเวลาทุกเพศ ทุกวัย มีความสมประโยชน์

การเล่นกีฬา

การกระทำใด ๆ ที่ทำให้มีการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสุขภาพ เพื่อความสนุกสนาน เพื่อสังคม เพื่อการแข่งขัน ที่มีกฎเกณฑ์กติกาการแข่งขัน

การออกกำลังกาย

การกระทำใด ๆ ที่ทำให้มีการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เพื่อเสริมสร้างสุขภาพ เพื่อความสนุกสนาน เพื่อสังคม โดยใช้กิจกรรมง่าย ๆ หรือมีกฎกติกาการแข่งขันง่าย ๆ

ข้อแตกต่างระหว่างโยคะกับการเล่นกีฬา/การออกกำลังกาย	
โยคะ	การเล่นกีฬา/การออกกำลังกาย
๑. ท่าของร่างกายที่นิ่งอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง	๑. การเคลื่อนไหว การใช้ความพยายาม
๒. เป็นสภาวะนิ่งสงบความตึงของกล้ามเนื้อค่อยๆลดลงไปสู่ความผ่อนคลาย ให้ความสำคัญที่จิต	๒. เป็นการทำซ้ำๆ เพิ่มความตึงของกล้ามเนื้อ กล้ามเนื้อเกร็งอยู่ตลอดเวลาให้ความสำคัญที่กล้ามเนื้อ
๓. เป็นการเหยียดมากกว่าการเกร็งตึงกล้ามเนื้อ	๓. เป็นการเกร็งกล้ามเนื้อ พัฒนาระบบกล้ามเนื้อโดยตรง
๔. เป็นการเรียนรู้สิ่งที่เกิดขึ้นภาพในตนเอง ใช้ความรู้สึกภายในเป็นตัวนำ	๔. เป็นการรับรู้จากภายนอก ใช้การรับรู้ต่อสภาวะภายนอกเป็นตัวนำ
๕. พัฒนาอวัยวะภายในทรวงอกและอวัยวะในช่องท้อง	๕. พัฒนากล้ามเนื้อกลุ่มหลักๆของร่างกาย โดยเฉพาะที่บริเวณ แขน ขา
๖. พิจารณามนุษย์อย่างเป็นองค์รวม ช่วยรักษาสมดุลทั้งร่างกาย	๖. เน้นความเชี่ยวชาญ ความชำนาญที่ส่วนหนึ่งส่วนเดียว
๗. กระตุ้นระบบประสาทอัตโนมัติที่รับผิดชอบด้านการผ่อนคลาย	๗. กระตุ้นระบบประสาทอัตโนมัติที่รับผิดชอบด้านการตื่นตัว
๘. ใช้แรงน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทำเพียงเท่าที่สามารถทำได้ ไม่มีการฝืนแต่อย่างใด	๘. เป็นการใช้แรงมากที่สุด ใช้แรงเพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ
๙. ลดการรับรู้ของประสาทสัมผัสทั้งห้าต่อสิ่งเร้าภายนอก	๙. เปิดประสาทสัมผัสทั้งห้า ให้รับรู้สิ่งเร้าภายนอกตลอดเวลา
๑๐. กิจกรรมที่ใช้ “ความรู้สึก” เป็นตัวนำ	๑๐. ให้รับรู้สิ่งเร้าภายนอกตลอดเวลา

การฝึกโยคะมีผลต่อการเล่นกีฬาอย่างไร

๑. **ป้องกันการบาดเจ็บ** : การเล่นกีฬาที่เน้นอวัยวะเฉพาะส่วน จะทำให้อวัยวะดังกล่าวเกิดการบาดเจ็บได้ง่าย การฝึกโยคะเป็นการยืดเหยียดอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย รวมไปถึงกล้ามเนื้อ เส้นเอ็น ข้อต่อต่างๆของอวัยวะนั้นๆ ช่วยเสริมสร้างความยืดหยุ่น (Flexibility) ทำให้ข้อต่อสามารถเคลื่อนไหวได้มุม (Range of Motion : ROM) มากขึ้น เคลื่อนไหวได้โดยไม่ติดขัด ดังนั้นการเตรียมความพร้อมด้วยการฝึกโยคะจะช่วยลดอาการบาดเจ็บได้

๒. **ช่วยคลายกล้ามเนื้อ** : บ่อยครั้งที่การเล่นกีฬาทำให้เกิดการตึง และเกร็งกล้ามเนื้อ ซึ่งการฝึกโยคะก่อนและหลังการเล่นกีฬา จะช่วยยืดเหยียดคลายกล้ามเนื้อให้มีความยืดหยุ่น เล่นกีฬาได้นานขึ้น

๓. **การฝึกโยคะเพื่อศาสตร์กีฬา** : เป็นการฝึกเฉพาะส่วนทำให้ร่างกายมีความแข็งแรง ประสิทธิภาพในการเล่นกีฬาเพิ่มมากขึ้น เช่น วิ่งได้นานขึ้น ปั่นจักรยานได้ดีขึ้น เป็นต้น

๔. **กีฬาเน้นแข่งกับเวลา** : กีฬาส่วนใหญ่มักแข่งกับเวลา ทำให้เกิดความตึงเครียด หากไม่สามารถควบคุมความกดดัน ความวิตกกังวลในสถานการณ์ของการแข่งขันเอาไว้ได้ ความสามารถในการเล่นกีฬาก็จะด้อยลง ขาดประสิทธิภาพ ซึ่งการฝึกโยคะจะช่วยทำให้อารมณ์ดี สดชื่น คลายเครียดได้

๕. **ระบบหมุนเวียนเลือดดีขึ้น** : ออกซิเจนจะเข้าไปเลี้ยงอวัยวะทุกส่วนในร่างกาย ทำให้เกิดความสมดุล จึงเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการเล่นกีฬาต่างๆ

๖. **ฝึกทั้งร่างกายและจิตใจ** : ทำโยคะแต่ละท่าจะค่อยๆ ทำควบคู่ไปกับการฝึกลมหายใจเข้า หายใจออก ทำให้เกิดสมาธิพร้อมสำหรับการเล่นกีฬาต่างๆ

๗. **ระบบการหายใจ** : การเล่นกีฬาจะทำให้เกิดอาการเหนื่อยหอบ หายใจเร็วได้ ดังนั้นการฝึกโยคะควบคู่จะช่วยเตรียมความพร้อมเรื่องระบบการหายใจให้ดีขึ้น

๘. **มีความหลากหลาย** : การได้ออกกำลังกายหลายรูปแบบทำให้ผู้เล่นรู้สึกไม่น่าเบื่อ อยากออกกำลังกายในทุกวัน เพราะโยคะสามารถฝึกได้ทุกที่ ทุกเวลา

การเตรียมตัวเพื่อฝึกโยคะ

การฝึกโยคะเป็นวิธีการดูแลตัวเองที่ง่ายและประหยัด

๑. การเริ่มต้นการฝึกโยคะ ควรได้รับการเรียนรู้จากครูโยคะที่มีความรู้และทักษะในการสอนที่ถูกต้อง

๒. ผู้เริ่มฝึกโยคะจะต้องเข้าใจว่าการฝึกโยคะไม่ใช่การแข่งขัน แต่เป็นเรื่องของการรวมกาย และใจเข้าด้วยกัน

๓. สถานที่ การฝึกโยคะใช้พื้นที่น้อยมาก สถานที่ฝึกโยคะควรเป็นที่สงบ อากาศถ่ายเท ได้สะดวก พื้นเรียบ มีเบาะรองที่ไม่หนาและอ่อนนุ่มเกินไป

๔. เวลา เวลาที่เหมาะสมในการฝึกโยคะ คือ ตอนเช้าก่อนอาหาร หรือในขณะที่ท้องว่าง จากการรับประทานอาหารเช้าอย่างน้อย ๒ ชั่วโมง ควรฝึกโยคะเป็นประจำทุกวันๆ ละ ๔๕ นาที แล้วฝึกหายใจอีก ๑๕ นาที

๕. การแต่งกาย การฝึกโยคะควรสวมเสื้อผ้าที่ยืดหยุ่นได้ดี ให้ความรู้สึกสบายตัว ไม่คับหรือรัดมาก ไม่ควรใส่เครื่องประดับ นาฬิกาและแว่นตา

หลักการฝึกโยคะ

เพื่อให้เกิดผลดีกับกายและจิตของผู้ฝึก ขณะทำการฝึกโยคะ

๑. ทำตัวเองให้อยู่ในสภาวะที่สบาย ไม่มีการเกร็ง การฝืนกล้ามเนื้อ หรือข้อจำกัดของร่างกายแต่อย่างใด
๒. การฝึกโยคะใช้ความรู้สึกเป็นตัวนำ พัฒนาการรับรู้ กายต้องนิ่ง ใจต้องสงบ
๓. การฝึกให้เป็นที่ละชั้นๆ อย่างช้าๆ นุ่มนวล ใช้แรงแต่น้อยเท่าที่จำเป็น ไม่หักโหม
๔. มีสติ ใจคอยกำหนดรู้อยู่กับกายตลอดเวลา รู้การเคลื่อนไหวอริยาบถต่างๆ รับรู้ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายใน

ข้อแนะนำในการฝึกโยคะ

๑. ควรฝึกโยคะไปที่ละชั้นตอน จากท่าง่ายไปก่อน จนเกิดความชำนาญ และฝึกท่าที่ยากตามลำดับ โดยไม่ฝืนหรือหักโหม

๒. ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับการหายใจ จะช่วยให้ได้ผลและร่างกายยืดหยุ่น อ่อนช้อย เร็วขึ้น

๓. ดื่มน้ำสะอาดวันละ ๖-๘ แก้ว

๔. งดดื่มของมีนเมาที่มีแอลกอฮอล์

๕. ไม่สูบบุหรี่หรือใช้ยาเสพติด

๖. ไม่ควรนอนดึกจนเกินไป

๗. ผู้ที่มีปัญหาด้านสุขภาพ ตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ ควรปรึกษาแพทย์ก่อน

๘. อย่าหายใจทางปากระหว่างการฝึกโยคะ ให้หายใจเข้าและหายใจออกทางจมูกเท่านั้น

๙. ฝึกโยคะในท่าที่คิดว่าสามารถทำได้ก่อน เมื่อได้แล้วจึงค่อยพยายามฝึกโยคะท่าอื่นต่อไป โดยทำอย่างช้าและใช้แรงน้อย

๑๐. ท่าโยคะใดที่ทำไม่ได้ทุกขั้นตอน ให้ยืดหยุ่นและดัดแปลงได้เอง เช่น ถ้าก้มเอามือแตะเท้าไม่ได้อาจแตะเข่าแทนได้ เป็นต้น

๑๑. ควรทำท่าพักผ่อนในระหว่างฝึกโยคะ เมื่อรู้สึกเหนื่อยอย่างน้อย ๑ นาที

๑๒. หากมีความพอใจฝึกโยคะท่าใดท่าหนึ่งโดยเฉพาะ ก็จงพยายามทำให้อยู่ในท่านั้นให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ไม่ควรเกิน ๑๕ นาที เพราะอาจเกิดอันตรายได้

๑๓. ถ้ารู้สึกเจ็บปวดที่แขนและขา ระหว่างหรือภายหลังการฝึกโยคะ ให้ใช้น้ำอุ่นประคบหรือนวดเบาๆ และพักผ่อนสัก ๑-๒ นาที แล้วจึงทำการฝึกต่อไป

๑๔. ควรขับถ่ายปัสสาวะหรืออุจจาระ ก่อนการฝึกโยคะทุกครั้ง ถ้าเกิดปวดปัสสาวะหรืออุจจาระ ขณะการฝึกโยคะ ต้องไปจัดการให้เรียบร้อยก่อน อย่าฝืนฝึกโยคะต่อไป

๑๕. จงสำรวมใจให้อยู่กับการฝึกโยคะ อย่าให้จิตใจไขว่ไขวไปทางอื่น

๑๖. พยายามฝึกโยคะอย่างต่อเนื่อง อย่าท้อถอย และหมั่นฝึกโยคะด้วยความสม่ำเสมอ ยิ่งทำติดต่อกันเป็นเวลานานเท่าไรก็ยิ่งเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพตนเองมากเท่านั้น

๑๗. พยายามหายใจเข้า-ออกให้ถูกต้องและช้าๆ ในการฝึกทำนั่ง เช่น ท่าศีรชะอาสนะ

๑๘. งดพูดคุยหรือเล่นกันในระหว่างการฝึกโยคะ

๑๙. อย่าออกกำลังกายประเภทอื่นอย่างหนักมาก่อน แล้วฝึกโยคะทันที ควรเว้นช่วงห่างอย่างน้อย ๓๐ นาที

๒๐. ผู้หญิงในช่วงมีประจำเดือน ควรงดฝึกโยคะ เพราะอาจกระทบกระเทือนต่อระบบสืบพันธุ์

๒๑. หลังจากเลิกฝึกโยคะแล้ว ให้พักในท่าผ่อนคลายอย่างน้อย ๑๐-๑๕ นาที เพื่อเป็นการเก็บพลังที่ได้จากการฝึกโยคะ ไม่ควรจะให้กล้ามเนื้อใช้ไปเสียหมด แต่ควรให้อวัยวะภายในกับประสาทได้ใช้ และควรดื่มนมสดสัก ๑ แก้วจะดีมาก

การเตรียมตัวทั้งกายและใจก่อนการฝึกโยคะ

การบริหารข้อต่อส่วนต่างๆ ให้มีสติรู้อยู่กับความรู้สึกของข้อต่างๆ ที่กำลังบริหารอยู่

๑. การบริหารข้อต่อส่วนล่าง

ท่าเตรียม นั่งในท่าพักเหยียดขาไปด้านหน้า เอนตัวไปด้านหลังเล็กน้อย ฝ่ามือยันตัวไว้

* **ข้อนิ้วเท้า** ใช้นิ้วเท้าจนสุด จากนั้นเหยียดกางนิ้วเท้าจนถึง ขยับเฉพาะนิ้วเท้าเท่านั้น ทำ ๑๐ รอบ

* **ข้อเท้า** เหยียดข้อเท้า ใช้นิ้วเท้าลงจนหลังเท้าถึง ดึงเท้ากลับจนน่องถึง ทำ ๑๐ รอบ จากนั้น หมุนข้อเท้า ให้ข้อเท้าเป็นจุดศูนย์กลาง ค่อยๆหมุนเท้า เป็นวงกลม ตามเข็มนาฬิกา และทวนเข็มนาฬิกา อย่างละ ๑๐ รอบ

* **ข้อเข่า** ชันเข่าข้างหนึ่ง ใช้มือรวบหน้าแข้งดึงเข้าชิดลำตัว แล้วเหยียดขาคืนกลับ ทำที่ ละข้างๆละ ๑๐ รอบ แล้วดึงต้นขามาแนบชิดลำตัว เอามือสอดไว้ใต้เข่า ปลายขาห้อยไว้ ให้ เข่าเป็นจุดศูนย์กลาง วาดปลายเท้าเป็นวงกลม หมุนขาส่วนล่างตามเข็มนาฬิกา และทวนเข็มนาฬิกา อย่างละ ๑๐ รอบ แล้วทำสลับที่ขาอีกข้าง

* **ข้อสะโพก** ประกบฝ่าเท้าทั้งสองเข้าหากัน ดึงส้นเท้าเข้าชิดลำตัว มือรวบปลายเท้าไว้ ขยับเข่าทั้งสองข้างขึ้นลง ทำ ๒๐ รอบ สุดท้ายเอามือกดเข่าทั้งสองลงให้ชิดพื้นมากที่สุด

๒. **การบริหารเอว** นอนหงาย ชันเข่าทั้งสอง กางแขนทั้งสองเสมอไหล่ คว่ำฝ่ามือ ค่อยๆลดเข่า ทั้งสองลงข้างซ้าย พร้อมบิดลำตัว หันหน้าไปทางขวา นิ่งไว้สักครู่ จึงคืนกลับ แล้วทำสลับข้าง ทำ ๒-๓ รอบ

๓. **การบริหารข้อต่อส่วนบน**

* **ข้อมือ** กางนิ้วมือเต็มที่ แล้วกำหมัดให้นิ้วโป้งอยู่ในหมัด ทำ ๑๐ รอบ

* **ข้อมือ** เหยียดแขนตรง ตั้งฝ่ามือขึ้น แล้วพับฝ่ามือลง ทำ ๑๐ รอบ แล้วเหยียดแขนตรง กำหมัดหลวมๆ แล้วหมุนหมัดเป็นวงกลมตามเข็มนาฬิกา และทวนเข็มนาฬิกา อย่างละ ๑๐ รอบ

* **ข้อศอก** เหยียดแขนตรง พับข้อศอกจนนิ้วมือแตะไหล่ แล้วเหยียดแขนออกสุด ทำ ๑๐ รอบ แล้วยกแขนขึ้น นำฝ่ามือซ้ายไปรองใต้ศอกขวา ให้ข้อศอกเป็นจุดศูนย์กลาง วาดมือเป็นวงกลม หมุนตามเข็มนาฬิกา และทวนเข็มนาฬิกา อย่างละ ๑๐ รอบ จากนั้นทำสลับข้าง

* **ข้อไหล่** ปล่อยมือวางข้างลำตัว ค่อยๆ ยกไหล่ขึ้น แล้วลดไหล่ลง ทำ ๓ รอบ จากนั้น พับข้อศอก นำมือแตะไหล่ ปิดศอกเข้าชิดกัน วาดศอกเป็นวงกลม ให้ไหล่เป็นจุดศูนย์กลาง วาดศอกขึ้นด้านบนแล้วอ้อมไปด้านหลัง ๓ รอบ แล้ววาดศอกย้อนทิศทางลงล่าง แล้วจึงอ้อมมา ด้านหน้าอีก ๓ รอบ

* **บริหารคอ** ทิศทางแรก หันหน้าซ้าย-ขวา ทิศทางที่สอง เอียงศีรษะซ้าย - ขวา ทิศทางที่สาม เงยและก้มคอ ทำอย่างละ ๑-๒ รอบ

ทำโยคะพื้นฐานที่ควรฝึกทุกวัน

การฝึกโยคะ ต้องทำด้วยการใช้ความพยายามให้น้อยที่สุด จิตใจรับรู้อยู่ในความรู้สึกที่เกิดขึ้น

๑. ทำโยคะเพื่อการผ่อนคลาย

๑.๑ ท่าศพอาสนะ

- * **ขั้นตอนการฝึก** : นอนหงาย กางขา เท้าห่างกันประมาณ ๑ ฟุต แขนวางข้างลำตัว หงายฝ่ามือ มีสติอยู่ที่ส่วนต่างๆของร่างกาย กำหนดความรู้สึกผ่อนคลายที่อวัยวะนั้นๆ ไล่ไปที่ละส่วน จนครบตลอดทั่วทั้งร่างกาย
- * **ประโยชน์** : ช่วยผ่อนคลายทั้งร่างกายและจิตใจ

๑.๒ ท่าจรเข้

- * **ขั้นตอนการฝึก** : นอนคว่ำ ขากางออกเท้าห่างกันประมาณ ๒ ฟุต ปลายเท้าชี้ออกรวบแขน มือโอบไหล่ พักศีรษะที่ปลายแขน ทำผ่อนคลายสำหรับกลุ่มอาสนะในท่านอนคว่ำ
- * **ประโยชน์** : ระบบย่อยอาหารทำงานได้ดีขึ้น

๒. ทำโยคะเพื่อการเสริมสร้าง

๒.๑ ท่างู

- * **ขั้นตอนการฝึก** : เริ่มจากท่าจรเข้ รวบขาชิดกัน แขนชิดลำตัวหงายฝ่ามือ คางจรดพื้น ยกแขนเสมอและชิดทรวงอก หน้าผากจรดพื้น ศอกตั้งขึ้น ค่อยๆยกขึ้นอย่างช้าๆตามลำดับ จากหน้าผาก ศีรษะ ไหล่และทรวงอก
- * **ประโยชน์** : บริหารกล้ามเนื้อหลังส่วนบน เพิ่มความยืดหยุ่นของกระดูกสันหลัง และกदनวดช่องท้อง ลดกรดในกระเพาะอาหาร ช่วยการขับถ่าย

๒.๒ ท่าตักแตน

- * **ขั้นตอนการฝึก** : จากท่าจรเข้ ยกขาขึ้นช้าๆ ไม่งอเข่า ทีละข้าง สลับกันสุดท้าย ยกขาทั้งสองข้างขึ้นพร้อมกัน
- * **ประโยชน์** : บริหารกล้ามเนื้อหลังส่วนล่าง กदनวดช่องท้อง กระตุ้นการทำงานของระบบขับถ่าย

๒.๓ ทำคั้นไถครึ่งตัว

* **ขั้นตอนการฝึก** : จากท่าศพ รวบขาชิดกัน แขนชิดลำตัว คอว่าฝ่ามือ ยกขาทีละข้างไม่ย่อเข้า จนถึง ๓๐ องศา , ๖๐ องศา และสูงสุดเท่าที่ทำได้ แต่ไม่เกิน ๙๐ องศา แล้วสลับทำอีกข้าง แล้วยกขาทั้ง ๒ ข้างพร้อมกัน ทำเช่นเดียวกัน

* **ประโยชน์** : สร้างความแข็งแรงให้กับกล้ามเนื้อหน้าท้อง สะโพก บริหารอวัยวะในช่องท้อง ช่วยการทำงานของระบบย่อยอาหาร และระบบขับถ่าย การไหลเวียนของเลือดบริเวณขาดีขึ้น

๒.๔ ท่าเหยียดหลัง

* **ขั้นตอนการฝึก** : จากท่านั่งพัก รวบขาชิดกัน หลังตั้งตรง พับเข้าข้างหนึ่ง ฝ่าเท้าไปชิดต้นขา สันเท้าชิดต้นขาด้านใน ยกมือทั้งสองข้าง ค่อยๆเหยียดหลัง ลดตัวลง เอามือรวบที่ขา ลดทรวงอก ศีรษะ หน้าผากจรดขา

* **ประโยชน์** : เป็นการยืดเส้นเอ็น กล้ามเนื้อตลอดส่วนหลังของร่างกาย ทั้งบริเวณขาหลัง และคอ เป็นการกคณวดอวัยวะในช่องท้อง

๒.๕ ท่าคีม

* **ขั้นตอนการฝึก** จากท่านั่งพัก รวบขาชิด หลังตรงค่อยๆเหยียดหลัง ลดแผ่นหลังลงจนสุด มือจับไว้ที่ขา ลดทรวงอกลง แล้วจึงลดศีรษะลง

* **ประโยชน์** : เป็นการเหยียดอวัยวะบริเวณส่วนหลังทั้งหมด และ กคณวดอวัยวะในช่องท้อง

๒.๖ ท่านั่งเพชร

* **ขั้นตอนการฝึก** : จากท่านั่งพัก รวบขาชิด หลังตรง พับเข้าทีละข้าง แปะสันเท้า วางกันไว้บริเวณสันเท้า ปลายนิ้วเท้าชิดติดกัน หลังตรง มือวางบนเข่า

* **ประโยชน์** : อวัยวะรอบกระดูกเชิงกรานแข็งแรง ช่วยระบบย่อยอาหาร ื่อต่อความสงบ การนั่งสมาธิ

๒.๗ ท่าโยคะมูทรา

* **ขั้นตอนการฝึก** : นั่งในท่าวัชระ กำหมัดวางที่บริเวณขาพับ ค่อยๆเหยียดหลัง ลดตัวลงช้าๆ แล้วลดทรวงอก สุดท้ายลดศีรษะลงจรดพื้น

* **ประโยชน์** : เป็นการกคณวดอวัยวะภายในท้องอย่างเต็มที่ ทำให้เลือดไหลเวียนไปเลี้ยง ศีรษะได้เป็นอย่างดี สมองแจ่มใส เสริมสร้างความแข็งแรงของหลอดเลือดใหญ่ที่โคนขา

๒.๘ ทำบิตสันหลัง

- * **ขั้นตอนการฝึก :** จากท่านั่งหลังตรง ชันเข้าซ้าย สันเท้าซ้ายเสมอเข้าขวา มือซ้ายยันหลัง ตั้งหลังตรง ข้อศอกขวาคร่อมเข้าซ้าย ศอกขวาดันต้นขาซ้ายแนบเอว เข็มวักทอง แล้วบิดตัวไปทางซ้ายตามลำดับ จากเอว ไหล่ และศีรษะ ทำสลับข้าง *
- ประโยชน์ :** เป็นการสร้างความยืดหยุ่นให้กระดูกสันหลัง กระตุ้นระบบประสาทตลอดแนวกระดูกสันหลัง บริหารช่องท้อง บริหารคอ และสายตา

๒.๙ ท่ากงล้อ

- * **ขั้นตอนการฝึก :** ยืนหลังตรง สันเท้าชิด ยกแขนซ้ายทางด้านข้างลำตัว แขนขนานกับพื้น แขนขวาแนบลำตัว หายใจเข้ามือซ้าย ยกแขนต่อให้ต้นแขนแนบชิดหู ค่อยๆโน้มตัวไปทางขวาเหยียดกล้ามเนื้อข้อข้างลำตัวทุกส่วน ทำสลับข้าง *
- ประโยชน์ :** บริหารแนวกระดูกสันหลังไปทางด้านข้าง กดนมดกล้ามเนื้อข้อข้างลำตัว เพิ่มการไหลเวียนของเลือดบริเวณแขน

สามารถเข้าไปดาวน์โหลดท่าฝึกได้จากหนังสือคู่มือโยคะเพื่อสุขภาพขั้นพื้นฐาน ตาม QR code

เอกสารอ้างอิง

๑. แพทย์พงษ์ วรพงศ์พิเชษฐ ๒๕๔๒ โยคะเพื่อการพัฒนาร่างกายและจิตใจ
เอช.ที.พี.เพรส. กรุงเทพฯ
๒. สิริพิมล อัญชลิสังกาศ ๒๕๕๑ โยคะเพื่อสุขภาพขั้นพื้นฐาน สุขุมวิทมีเดีย มาร์เก็ตติ้ง จำกัด
๓. สิริพิมล อัญชลิสังกาศ ๒๕๕๑ คู่มือโยคะวัยรุ่น สำหรับฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง
กองแพทย์ทางเลือก
๔. กวี คงภักดีพงษ์ และคณะ ๒๕๔๖ โยคะในชีวิตประจำวัน กรุงเทพฯ :หมอชาวบ้าน
๕. โครงการสำรวจพฤติกรรมการเล่นกีฬาและการดูกีฬาของประชากร พ.ศ. ๒๕๔๕
จาก<https://www.service.com.nso.go.th> >nso >knowledge>knowledge 09
>sport สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๓
๖. รู้หรือไม่ว่า-ควรฝึกโยคะควบคู่กับการเล่นกีฬา สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๓
จาก<https://www.hunsa.com/threads/รู้หรือไม่ว่า-ควรฝึกโยคะควบคู่กับการเล่นกีฬา>
๒๕๕๘
๗. โยคะกับการกีฬา จาก<https://www.Birdoyoga.com>.>บทความทั้งหมด >Blog.
สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๓